

גיליון מספר 26 – פברואר 2014

טיפים שימושיים לכתיבה - משולחנו של צוות העברית באכסניית הלשון במכללה¹

התאהבתי בה..... בלשון העברית!

60 שנות הכשרה – האם הילדים של היום מכירים את המילים שנכתבו בספרות הילדים של הימים ההם [לפני 60 שנים ויותר]:

קֶרֶןֶס, מְטִיחַ, בְּלָבוּסִים, בִּיבֵר, מְכוֹרָה, טְלִטְלָה, אֲבִנֵט, יָד, פּוֹטְטָת, מְאֲלָמִים,
מְעַמְרִים, גֶּרֶן?

הנה הן כפי שנכתבו בימים ההם ביצירות ספרות לילדים

קדיה מולודובסקי ב"פתחו את השער – הילדה אִנְלֵת" [תש"ה-1945]:

• ...וְגַם הָאֵב, שְׁחוֹר מְפִיחַ, / בְּקֶרֶןֶסוֹ מְטִיחַ: / [...] וּבְלָבוּסִים צָרִיךְ לְקַלֵּף,

קֶרֶןֶס - פטיש כבד

מְטִיחַ - מִכָּה

בְּלָבוּסִים - תפוחי-אדמה

לאה גולדברג ב"הביבר העליון" [תש"ז-1947]:

• בְּחִמְסִין, בְּחִמְסִין / רַע וְמֵר לְפִנְגּוֹיוֹן, / מֵר לוֹ מֵר / בְּבִיבֵר, / כִּי בְּאֶרֶץ לֹא קָר. /

מְכוֹרָתוֹ – הַצָּפוֹן, /

בִּיבֵר - גן-חיות

מְכוֹרָה - מולדת

• מְקַלְפֵת-אָגוּז גְדוֹלָה הֵם הִתְקִינוּ טְלִטְלָה, נְדַנְדָּה עַל שְׁנֵי חוּטִים וְעוֹשִׂים בָּהּ

לְהִטִּים.

טְלִטְלָה - נדנדה

¹ ד"ר עדית שר, מרכזת האכסניה ללשון העברית

לאה גולדברג ב"מה עושות האילות – בפאָרץ סיני" [1949]:

- ופּרַח-זַיּו אַמְרָה לָאָב: / - 'אִם בְּשָׁלוֹם תָּשׁוּב, / אָרְקָם לְךָ אֲבִיט זְהָב / וְגַם אָרְנָק זְהוּב'.

אֲבִיט - חגורה רחבה

- עֵנָה הָאֵח: 'אֶת אַחוֹתַי / לֹא תִקְבֵּל, הִזְדִּי!

זִד - רשע

לוי קיפניס ב"פיל פֿליל – 'הפּרָגִית וְהאַנְקוֹר'; 'עֲזָרָה בְּצָרָה" [1959]:

- וְק-וֹק-וֹק, בְּרַח מִפֶּה, גְּרִגְרוֹן! – פּוֹטְטֵת בְּרוֹזָה כְּשֶׁהִיא צוֹלַעַת.

פּוֹטְטֵת - מפטפוט [פּוֹטְטֵנוֹת – פטפוט]

- אֵלָה קוֹצְרִים, / אֵלָה מְאֻלְמִים, / אֵלָה מְעַמְרִים / וְאֵלָה מוֹבִילִים אֶל הַגְּרוֹן.

מְאֻלְמִים - קישור קני התבואה שנקצרו לאַלְמוֹת

מְעַמְרִים - איסוף השיבולים לצרורות/לזרים; עֵמֶר הוא אגודה של שיבולים שנקצרו

גְּרוֹן - מקום בו מכנסים את התבואה לאחר הקציר